

Nr 309.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1947/48 till avveckling av beredskapen m. m.; given Stockholms slott den 16 maj 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Allan Vougt.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 maj 1947.

Närvarande:

Statsministern **ERLANDER**, ministern för utrikes ärendena **UNDÉN**, statsråden **WIGFORSS**, **QUENSEL**, **GJÖRES**, **DANIELSON**, **VOUGT**, **ZETTERBERG**, **NILSSON**, **STRÄNG**, **ERICSSON**, **MOSSBERG**, **WEIJNE**, **KOCK**.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet och med statsrådet Mossberg anmäler chefen för försvarsdepartementet fråga om anslag för budgetåret 1947/48 till avveckling av beredskapen m. m. och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition, bilaga 6, punkt 169, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Avveckling av beredskapen m. m. beräkna ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor. Sedan underlag för en uppskattning av medelsbehovet för detta ändamål numera före-

ligger, upptager jag denna anslagsfråga. Innan jag ingår på anslagsberäkningarna, torde jag få lämna en översikt över den hittillsvarande medelsanvisningen för avvecklingsarbetet m. m. och arbetets fortgång. Därjämte torde jag få anmäla vissa särskilda frågor som äga samband med beredskapsavvecklingen.

Anslag till avvecklingsverksamhet budgetåren 1945/47.

För bestridande av kostnader för åtgärder för den förstärkta försvarsberedskapens avveckling ha i första hand tagits i anspråk medel, som influtit i form av inkomster genom försäljning av eller förbrukning för militära ändamål av övertalig materiel m. m. För täckning av utgifter utöver dessa inkomster ha anvisats särskilda förslagsanslag vid sidan av de för försvarets normala fredsverksamhet anvisade anslagen.

I anslutning till beredskapens upphörande med utgången av juni 1945 anvisade riksdagen sålunda för budgetåret 1945/46 till åtgärder för beredskapens avveckling fyra förslagsanslag under driftbudgeten å tillhoppa 115 miljoner kronor. Därjämte anvisades ett investeringsanslag under kapitalbudgeten av 2 miljoner kronor för avvecklingsverksamhet. Enligt budgetredovisningen för budgetåret 1945/46 ha utgifterna under dessa driftbudgetanslag uppgått till omkring 145 miljoner kronor. Anslagen tillförda inkomstmedel redovisas med omkring 152 miljoner kronor. Under budgetåret 1945/46 har således uppkommit ett överskott av omkring 7 miljoner kronor vid avvecklingsverksamheten, och budgetutjämningsfonden har per den 30 juni 1946 över avvecklingsanslagen tillförts omkring $(115 + 7 =)$ 122 miljoner kronor.

För budgetåret 1946/47 beräknades i proposition 1946: 283 anslagsbehovet under det för hela försvaret gemensamma anslaget till Avveckling av beredskapen m. m. till 10 miljoner kronor. Utgifterna beräknades därvid till 50 miljoner kronor och inkomsterna till omkring 40 miljoner kronor. Vid dessa beräkningar togs icke hänsyn till kostnader, som redan beräknats under anslagen för budgetåret 1945/46 men som till följd av förskjutningar framåt i tiden av avvecklingsarbetet kunde komma att likvideras först efter utgången av nämnda budgetår. För täckning av dylika överskjutande kostnader har medgivande lämnats till överskridande av vissa av Kungl. Maj:t maximerade poster under årets avvecklingsanslag med omkring 10 miljoner kronor, varav de väsentligaste posterna belöpa på marinen, 7,5 miljoner kronor, och på arméns fortifikationsförvaltning, 2 miljoner kronor. Dessa överskridanden motsvaras alltså av medel som icke hunnit utbetalas under budgetåret 1945/46 och till följd av anslagens karaktär av förslagsanslag icke kunnat reserveras till innevarande budgetår. Att dylika förskjutningar i avvecklingsarbetet uppkommit är främst att hänföra till rådande brist på arbetskraft och till otillräcklig verkstadskapacitet. Kungl. Maj:t har medgivit arméförvaltningen att intill ett belopp av 4 miljoner kronor vidtaga åtgärder för revidering av ammunition, varigenom kostnader — utöver tidigare beräknade medel för nämnda ändamål — bundits intill sagda belopp.

Emellertid har det varit nödvändigt att från och med innevarande budgetår

överskrida avvecklingsanslaget jämväl för täckande av utgifter, som hänföra sig till beredskapstiden och således ej i egentlig mening avse åtgärder för avveckling av beredskapen, nämligen utgifter för leveranser av viss beredskapsmateriel. Under beredskapstiden ägde myndigheterna disponera löpande förskottsanslag för återanskaffning av materiel, som förslitits eller förbrukats under beredskapen. För täckning av dessa förskottsutgifter anlätades av riksdagen för varje budgetår anvisade förslagsanslag för täckning av löpande försvarsutgifter. Dylikt täckningsanslag anvisades senast å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1944/45 och avsåg utgifter under nämnda budgetår. Jämlikt av Kungl. Maj:ts meddelade bestämmelser avfördes under budgetåret 1945/46 kvarstående kostnader av här ifrågavarande slag — i den mån materielbeställningarna skett före den 1 juli 1945 — fortfarande från nämnda för budgetåret 1944/45 uppförda täckningsanslag. Från och med budgetåret 1946/47 ha enligt meddelad föreskrift kvarstående, till beredskapstiden hänförliga och av beredskapen föranledda utgifter bestritts av avvecklingsanslaget, vilket av budgettekniska skäl ansetts vara att föredraga. För täckning av dylika utgifter för tygmateriel och ammunition har Kungl. Maj:ts medgivit överskridande av anslagsposter för armén och marinen med 46 miljoner kronor respektive 12 miljoner kronor.

Medelsäskanden för budgetåret 1947/48.

Avvecklingen av beredskapsåtgärderna har under de två år, som förflutit efter beredskapens upphörande, i stort sett avslutats.

För flygvapnet ha avvecklingsmedel icke anvisats för innevarande budgetår och erfordras ej heller i fortsättningen.

Vid marinen hinna samtliga arbeten med istandsättning av materiel icke avslutas eller likvideras före utgången av budgetåret 1946/47. Anledningen till förseningarna har uppgivits vara den rådande bristen på arbetskraft och materiel. I skrivelse den 28 april 1947 har *marinförvaltningen*, efter samråd med statens sakrevision, hemställt, att 11 590 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår för avvecklingsarbeten m. m. vid marinen. Härav avses 3 985 000 kronor för egentliga avvecklingsändamål. Beloppet motsvaras så gott som helt av utgiftsrester och kostnader för arbeten, för vilka medel tidigare inräknats i avvecklingsanslag men som icke hinna slutföras före den 1 juli 1947; endast för utgifter till ett belopp av 50 000 kronor ha medel icke beräknats i tidigare anvisade avvecklingsmedel. Återstående belopp, 7 605 000 kronor, beräknas erforderligt för täckande av den del av kvarstående kostnader, 12 miljoner kronor, för leveranser av beredskapsmateriel, som icke hinner utbetalas under innevarande budgetår. Som framgår av det föregående har nämnda belopp om 12 miljoner kronor redan anvisats för innevarande budgetår.

Även vid armén återstå, inom tygavdelningens verksamhetsområde, arbeten för istandsättning av materiel. Här tillkommer emellertid en art av avvecklingsverksamhet, som väntas föranleda utgifter under relativt lång tid, nämligen förrädsverksamheten. En närmare redogörelse för förrädsfrågan vid armén har lämnats i propositionen 1946: 121. Intill dess slutliga fredsföräd

färdigställt i enlighet med vad i nämnda proposition angivits, måste materielen kvarligga i provisoriska förrådslokaler, vilket medför merkostnader för hyror och markarrenden, för materielvård samt för bevakning och tillsyn av förråden. När inflyttning i fredsförråden sker, uppstå även kostnader för återställande av förhyrda lokaler och arrenderad mark samt för materieltransporter.

Chefen för armén har i samråd med arméförvaltningen, arméns fortifikationsförvaltning, försvarets sjukvårdsförvaltning, försvarets civilförvaltning och sakrevisionen låtit centralt beräkna avvecklingskostnaderna för armén för budgetåret 1947/48. I skrivelse den 6 maj 1947 har arméchefen framlagt resultatet av dessa beräkningar.

De med förrådsvården sammanhängande kostnaderna ha i arméchefens skrivelse beräknats enligt följande

<i>Årskostnader.</i>			
Hyror och markarrenden	kronor	990 000	
Vårdkostnader (innefattande traktamenten och drivmedel)	»	275 000	
Bevakningskostnader	»	170 000	
Iordningställande och nödortföttigt underhåll av provisoriska förrådslokaler	»	395 000	1 830 000

<i>Engångskostnader.</i>			
Återställning av förhyrda lokaler och arrenderad mark	kronor	550 000	
Inflyttning i slutliga fredsförråd	»	1 325 000	1 875 000
<u>Summa kronor</u>			<u>3 705 000</u>

I beräkningarna ingå icke avlöningskostnader för förrådspersonal; i avlöningsanslag för armén för budgetåret 1947/48 ha inräknats medel även för avlöningar till extra personal som måste finnas anställd för avvecklingsuppgifter.

Utöver dessa av förrådsvården direkt föranledda kostnader har arméchefen upptagit 30 000 kronor för expenser för arméförvaltningens intendenturavdelning, 9 400 000 kronor för fortsatt renovering av materiel m. m. för arméförvaltningens tygavdelning samt 405 000 kronor för flyttning av baracker, avsedda till permanenta förrådslokaler, för arméns fortifikationsförvaltning.

Arméförvaltningens tygavdelning hade för fortsatta arbeten för istandsättning av materiel äskat 11 500 000 kronor eller, enligt ett begränsat program, 9 400 000 kronor. I beloppen ingående 3 650 000 kronor avses för utgiftsrester som kvarstå från innevarande budgetår. Återstående belopp, 7 850 000 kronor respektive 5 750 000 kronor, avse kostnader för fortsatt renovering av materiel m. m., för vilka medel tidigare icke beräknats. Tygavdelningen har ansett en begränsning av medelsbehovet under avvecklingsanslaget till det lägre beloppet möjlig dock ej utan vådor ur beredskapssynpunkt och icke utan att andra, i ordinarie underhållsanslag redan inräknade arbeten måste uppskjutas eller helt eftersättas. Sakrevisionen har ansett, att samtliga avvecklingskost-

nader i vad gäller materielreovering inom tygavdelningens verksamhetsområde under kommande budgetår kunde rymmas inom det lägre beloppet. Under denna förutsättning har arméchefen anslutit sig till den lägre kostnadsberäkningen men förbehållit sig att, om så skulle visa sig nödvändigt, få återkomma med framställning om anvisande av ytterligare medel.

Härutöver har tygavdelningen anmält behov av 10 miljoner kronor för sådana utgifter under nästa budgetår, som hänföra sig till likvidering av beställningar av beredskapsmateriel. Detta belopp erfordras utöver de 46 miljoner kronor, som ställts till förfogande för samma ändamål under innevarande budgetår. På budgetåret 1948/49 ha beräknats falla ytterligare omkring 10 miljoner kronor för dylika utgifter. Därmed beräknas dessa kostnader vara för arméns del slutligt gäldade.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 16 april 1947 hemställt om anvisande från avvecklingsanslag under budgetåret 1947/48 av 58 000 kronor för avlönande av personal vid civilförvaltningen, huvudsakligen för advokatfiskalskontoret, som måste finnas anställd för handläggning av vissa från beredskapstiden kvarstående mål och ärenden samt 1 000 kronor för värderingsnämndernas verksamhet.

Slutligen har *försvarets socialbyrå* i skrivelse den 28 mars 1947 hemställt om medelsanvisningar under avvecklingsanslag för nästa budgetår med tillhopa 547 000 kronor, varav för avlöningar och omkostnader vid socialbyrån 14 000 kronor respektive 3 000 kronor, för avveckling av värnpliktslånenämndernas verksamhet 5 000 kronor, för särskilda övergångsförmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal 50 000 kronor samt för statsbidrag för vissa felaktigt utbetalade familjebidrag 475 000 kronor.

Vissa särskilda frågor.

Under beredskapstiden har ersättning till inkallade värnpliktiga och deras familjer utgått bland annat enligt förordningen den 17 april 1940 (nr 223) om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordningen) och förordningen den 30 juni 1942 (nr 521) i samma ämne. Ersättningen har enligt den förra förordningen utgjorts av familjebidrag och enligt den senare av familjebidrag och hemortslön. Utbetalningen har ankommit på kommunerna och har skett genom familjebidragsnämnder. Ersättningarna ha emellertid avsetts skola slutligen helt eller delvis stanna å statsverket. I fall, då familjebidrag eller hemortslön kommit att felaktigt utbetalas, kunde enligt de ursprungliga bestämmelserna gottgörelse av statsmedel icke beviljas kommun, detta oberoende av orsaken till att utbetalningen skett felaktigt. I anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1944: 40 beslöt riksdagen (skrivelse nr 346), att ersättning under vissa förutsättningar skulle utgå till kommun för oriktigt utbetalade belopp. Sålunda skulle i fall, då oriktig utbetalning föranletts av felaktigt förfarande av militär myndighet och familjebidragsnämnd icke kunde lastas för felaktigheten, ersättning utgå till kommunen. Så skulle ock ske i fråga om felaktig utbetalning, som icke kunde läggas vare sig

militär myndighet eller kommun till last. I förra fallet skulle icke någon begränsning gälla med hänsyn till den tidpunkt vid vilken utbetalning skett. I senare fallet föreskrevs däremot, att ersättning skulle utgå endast för oriktig utbetalning som skett före den 1 mars 1943.

I skrivelse den 4 december 1946 har *försvarets socialbyrå*, som utövar tillsynen över dessa bestämmelser, framhållit, att erfarenheten visat, att även vad angår tid efter den 1 mars 1943 i viss omfattning förekommit oriktiga utbetalningar, vilka väl icke föranletts av felaktigt förfarande av militär myndighet men som icke heller kunna läggas familjebidragsnämnd till last samt följaktligen äro av den art, att ersättning skulle kunnat utgå för utbetalningen, om denna skett före nämnda dag. Byrån har härutinnan vidare anfört i huvudsak följande.

I viss mån beror det angivna förhållandet på samma omständigheter som föranledde tidigare oriktiga utbetalningar av nu förevarande art. Härtill kommer, att familjebidragsnämnderna ställts inför ytterligare svårigheter i samband med att nya bestämmelser angående familjebidrag m. m. blivit tillämpliga vid olika tidpunkter. Det kan således erinras om de svårigheter, som uppstodo i samband med att 1942 års fredsfamiljebidragsförordning (nr 524) trädde i tillämpning å vissa grupper av värnpliktiga, olika vid olika tider. Likartat var förhållandet vid övergången till 1946 års familjebidragsförordning (nr 99). Såväl i fråga om familjebidrag som, framför allt, beträffande hemortslön uppstodo svårigheter i samband med att krigsavlöningsreglementet vid olika tidpunkter upphörde att vara tillämpligt å olika grupper av värnpliktiga. Vid de nu berörda övergångarna till nya bestämmelser medförde förhållandena, att familjebidragsnämnderna måste tillämpa de nya bestämmelserna med i flera fall kort varsel och utan att de omedelbart kunde erhålla annat än kortfattade anvisningar i fråga om övergången och om de nya bestämmelserna. — Enligt försvarets socialbyrås uppfattning syntes skäl föreligga att söka i nu förevarande sammanhang reglera samtliga de frågor rörande oriktiga utbetalningar av familjebidrag och hemortslön, vilka ägde samband med den under gångna år rådande förstärkta försvarsberedskapen och dennas avveckling.

Under hänvisning till att avvecklingen av försvarsberedskapen väl i stort sett men icke helt slutförts den 30 juni 1946 och att man eftersträfvade att i görligaste mån medtaga samtliga de oriktiga utbetalningar, som hänföra sig till försvarsberedskapen och dennas avveckling, har byrån föreslagit, att bestämmelserna om ersättning till kommun för felaktiga utbetalningar, som icke kunna läggas vare sig militär myndighet eller kommun till last, skola utsträckas till att avse utbetalningar som skett före den 1 januari 1947.

Över försvarets socialbyrås framställning ha yttranden avgivits av försvarets civilförvaltning, statskontoret och riksräkenskapsverket.

Försvarets civilförvaltning har erinrat om att förslaget innebär, att ersättning av statsmedel skall utgå även för familjebidrag, som under tid efter beredskapens upphörande felaktigt utbetalats till värnpliktiga under fredstjänstgöring. Med hänsyn till att härav föranledda kostnader förorsakats av svårigheter förenade med återgången till fredsförhållanden har ämbetsverket emellertid funnit det rimligt, att dessa kostnader rubriceras såsom avvecklingskostnader.

Statskontoret har ansett, att bestämmelserna om ersättning för oriktig utbetalning som icke föranletts av felaktigt förfarande av militär myndighet böra begränsas till att gälla sådana fall, då den oriktiga utbetalningen verkställdes före den 30 juni 1946.

Riksräkenskapsverket har föreslagit, att den tid, inom vilken de oriktiga utbetalningarna skola ha skett för att ersättning skall kunna utgå, icke utsträcker längre än till den 1 juli 1945, då beredskapen upphörde.

Vidare torde i detta sammanhang få beröras frågan om dispositionen av vissa under beredskapstiden anskaffade baracker.

För tillgodoseende av beredskapsförbandens behov av utrymmen för förläggings-, expeditions- och förrådsändamål m. m. anskaffades under beredskapsåren för armén och marinen ett stort antal baracker av olika typer.

Då det kunde väntas att detta barackbestånd efter beredskapens avveckling icke längre komme att i sin helhet erfordras för försvarets behov, uppdrogs hösten 1945 åt överbefälhavaren att föranstalta om utredning i vad mån barackerna borde bibehållas inom försvarets fredsorganisation och för framtida beredskapsändamål eller kunde ifrågakomma för försäljning.

Med föranledande härav verkställd utredning gav vid handen, att av ifrågasvarande baracker — för armén omkring 9 200 och för marinen omkring 2 600 förutom vissa till Danmark försålda baracker — flertalet för det dåvarande ansågs böra bibehållas såsom förråd (delvis dock endast i avbidan på färdigställandet av permanenta förråd), för att möta behovet av ytterligare förläggingsplatser under repetitionsövningar, för anordnande av övningsläger, för luftbevakning och luftvärn, för överlämnande till hemvärnet och frivilliga försvarsorganisationer och för framtida beredskapsändamål. För försäljning ansågos kunna ifrågakomma inom armén 1 525 baracker och inom marinen inemot 300 baracker.

På grundval av berörda utredning meddelade Kungl. Maj:t vissa föreskrifter genom beslut den 28 juni 1946. Enligt dessa skulle omkring 4 150 baracker disponeras huvudsakligen för förrådsändamål inom armén och för överlämnande till hemvärnet, samt vidare nämnda antal baracker försäljas. Av de för förrådsändamål avsedda barackerna skulle emellertid efter en viss övergångstid omkring 2 225 försäljas. Beträffande dispositionen av övriga av utredningen berörda baracker — utom dem som tillfälligt behövde utnyttjas för förrådsändamål — skulle enligt beslutet yttrande inhämtas av 1945 års försvarskommitté.

I utlåtande i ärendet den 4 oktober 1946 framhöll försvarskommittén, att ur de synpunkter kommittén hade att företräda intet syntes vara att erinra mot att baracker i föreslagen omfattning ställdes till förfogande för vissa till försvaret anslutna organisationer — centralförbundet för befälsutbildning, riksförbundet Sveriges lottakärer och sjövärnsskåren — och ej heller mot att övriga av utredningen omfattade baracker tills vidare toges i anspråk i enlighet med framlagt förslag. Kommittén — som på dåvarande stadium icke ansåg sig kunna ingå på bedömande av det framtida behovet av baracker

för försvarsändamål — framhöll emellertid, att, i den mån kostnadskrävande förflyttning av barackerna erfordrades, största möjliga återhållsamhet borde iakttagas.

Beträffande överlämnande av baracker till frivilliga försvarsorganisationer har Kungl. Maj:t i olika sammanhang meddelat de beslut, till vilka föreliggande framställningar givit anledning.

Då de kostnader för förflyttning av baracker, som uppkomme vid tillgodoseende av det ökade utrymmesbehovet under repetitionsövningar, för anordnande av övningsläger samt för luftbevakning och luftvärn m. m., beräknats till betydande belopp — omkring 3 600 000 kronor för armén och omkring 100 000 kronor för marinen — och då de årliga underhållskostnaderna vid utnyttjande av barackerna inom fredsorganisationen vore avsevärda, fann jag angeläget att mer ingående undersökningar verkställdes rörande möjligheterna att tillgodose ifrågakommande behov genom att ta i anspråk ett väsentligt mindre antal baracker och helst utan att någon förflyttning av baracker skulle behöva ske. Den 25 januari 1947 uppdrogs åt överbefälhavaren att föranstalta om dylik utredning.

I anledning härav har chefen för försvarsstaben, på uppdrag av överbefälhavaren, i skrivelser den 8 och den 23 april 1947 föreslagit att, utöver i beslutet den 28 juni 1946 avsedda baracker, ytterligare omkring 740 av arméns och 115 av marinens baracker skola omedelbart försäljas såsom icke längre erforderliga för försvarsändamål. Det är min avsikt förorda, att dessa baracker försäljas.

Av de för armén och marinen anskaffade barackerna, (9 200 + 2 600 =) 11 800, ha i det föregående redovisats (1 525 + 300 + 4 150 + 740 + 115 =) 6 830. Beträffande dispositionen av återstående baracker, (11 800 — 6 830 =) i runt tal 5 000, har chefen för försvarsstaben i skrivelsen den 23 april 1947 överlämnat förslag från cheferna för armén och marinen såvitt avser omkring 2 600 av nämnda baracker. Innebörden av förslagen framgår av följande sammanställning.

Sammanställning I.

Ä n d a m å l	Antal (inom parentes anges det antal som behöver flyttas)	Kostnad för iståndsättning av baracker som ej behöva flyttas	Kostnad för flyttning av baracker och iståndsättning av dessa	Årliga underhållskostnader
<i>Armén.</i>				
A. Förläggingsutrymmen m. m. under repetitionsövningar	471 (117)	800 000	700 000	40 000
B. Förläggingsutrymmen m. m. vid permanenta övningsplatser	161 (51)	84 500	316 300	8 200
C. Anordnande av övningsläger för vinterutbildning m. m.	526 (105)	311 500	507 700	35 900
<i>Marinen.</i>				
D. Övningsändamål	854 (15)	—	140 700	150 000
E. Förläggingsutrymmen m. m. vid fredsförläggingsplatser	60 (—)	—	—	
F. Beredskapsändamål	521 (6)	—	25 000	30 000
Summa	2 593 (294)	1 196 000	1 689 700	264 100
		2 885 700		

Härefter skulle återstå omkring (5 000 — 2 600 =) 2 400 baracker, beträffande vilka slutligt förslag ännu icke avgivits av myndigheterna. Av dessa torde omkring 1 800 tillhöra armén. Enligt vad som under hand inhämtats från arméstaben avses förslag inom den närmaste tiden komma att ingivas om utnyttjande av en del av dessa baracker för hemvärdet, för förrådsändamål och såsom värmestugor, varjämte ett mindre antal (omkring 30) skulle överlämnas till luftfartsstyrelsen. Särskilda medel beräknas icke behöva äskas för härmed eventuellt förenade flyttnings- eller iståndsättningskostnader. Beträffande återstående baracker (uppskattningsvis 1 000) torde komma att framläggas förslag om försäljning. Av marinens baracker, omkring (2 400 — 1 800 =) 600, beräknas flertalet, enligt lämnad uppgift, skola utnyttjas för förrådsändamål. Marinförvaltningen har den 28 juni 1946 erhållit i uppdrag att i samråd med statens sakrevision avgiva närmare förslag beträffande dessa baracker. Utredningen är ännu icke avslutad.

Det nuvarande läget kan sammanfattas sålunda.

Sammanställning II.

Antal under beredskapen anskaffade baracker	Beslut meddelat om bibehållande	Ifrågasatta för bibehållande	Beslut föreligger om försäljning		Härutöver föreslagna till försäljning nu eller framdeles
			omedelbart	sedan permanenta förråd färdigställda	
11 800	1 925	4 000	1 825	2 225	1 825
	5 925		5 875		

Beträffande i sammanställning I angivna ändamål må följande framhållas.

A. *Armén: Förläggningsutrymmen m. m. under repetitionsövningar.* Till grund för behovsberäkningarna ha legat de styrkeuppgifter som innefattas i ett av överbefälhavaren till 1945 års försvarskommitté överlämnat, till 900 000 000 kronor kostnadsberäknat förslag till försvarsorganisation. Det har förutsatts, att vid repetitionsövning tre åldersklasser samtidigt skola tjänstgöra vid förbanden — en fullgör första tjänstgöring, en första repetitionsövning och en andra repetitionsövning. Under repetitionsövningarna har räknats med dubbelförläggning i logement, lektionssalar och dagrum. Vid vissa förband ha baracker beräknats behöva provisoriskt utnyttjas i avbidan på att vissa kasernbyggnader, som erfordras enligt 1942 års försvarsbeslut men med vilkas uppförande tills vidare fått anstå, kunna färdigställas.

B. *Armén: Förläggningsutrymmen m. m. vid permanenta övningsplatser.* Avsikten är att vid permanenta övnings- och skjutplatser, som äro belägna på sådant avstånd från truppförbandens förläggningar att dagliga fram- och återtransporter bli olämpliga ur utbildnings- och ekonomisk synpunkt, bibehålla eller dit överföra baracker (värmestugor eller — i viss utsträckning — förläggningsbaracker, expeditiöns-, köks-, matsals-, stall- eller förrådsbaracker).

C. *Armén: Anordnande av övningsläger för vinterutbildning m. m.* Ifråga-

varande övningsläger avses skola anordnas i syfte att möjliggöra sammanförande av större förband för övningar vintertid i därför speciellt lämpad terräng. Det har framhållits såsom oundgängligen nödvändigt, att förbanden i de södra delarna av landet beredes tillfälle till dylika vinterövningar i snörika trakter. För förbanden i de norra delarna av landet har ansetts vara av vikt att bereda möjlighet till övningar i växlande terrängförhållanden. I dessa läger avses truppen skola förläggas i tält, medan barackerna huvudsakligast avses skola utnyttjas för sjukvårds-, expeditions-, matlagnings- och utspisningsändamål; beträffande vissa läger i övre Norrland avses dock befintliga förlägningsbaracker skola utnyttjas för sitt ändamål.

D. Marinen: Övningsändamål. Chefen för marinen har föreslagit, att av marinens baracker 839 bibehållas och 15 flyttas för tillgodoseende av behovet av förlägnings- m. fl. utrymmen under övningar och utbildning utom de egentliga fredsförlägningsplatserna. Enligt under hand lämnad redogörelse måste en stor del av utbildningen vid kustartilleriförbanden, särskilt under repetitionsövningarna, bedrivas vid de batterier, mätstationer och strålkastarplatser, som under senare år i allt större omfattning tillförts materiel. Vissa av de här avsedda barackerna böra enligt marinchefen även bibehållas av beredskapsskäl.

E. Marinen: Förlägningsutrymmen m. m. vid fredsförlägningsplatser. Dessa baracker — ett 60-tal — avses för att öka förlägningsmöjligheterna särskilt under repetitionsövningarna.

F. Marinen: Beredskapsändamål. Barackerna — 521, därav 6 behöva flyttas — avses skola bibehållas för tillgodoseende av behovet i händelse av ett nytt beredskapsläge. Till stöd för förslaget ha återopats svårigheterna att i skärgårdsområdena snabbt få förlägningsförhållandena ordnade, att å de platser, på vilka barackerna nu äro uppsatta, civil bebyggelse i allmänhet saknas, ävensom att kostnaderna för nedmontering och borttransport av barackerna komme att bli betydande.

*Departements-
chefen.*

Som av det föregående framgår erfordras även för nästa budgetår medel för bestridande av utgifter som äga samband med avvecklingen av den förstärkta försvarsberedskapen. I de medelsäskanden som framlagts kunna särskiljas olika grupper av utgifter, nämligen sådana som avse avvecklingsarbete i egentlig mening — iståndsättning av under beredskapen eller avvecklingsverksamheten försliten materiel m. m. samt av beredskapen föranlett merarbete inom försvarets civilförvaltnings och försvarets socialbyrås verksamhetsområden — vidare de särskilda kostnaderna för förrådsvärden samt slutligen från beredskapstiden kvarstående utgifter för materielleveranser. I förevarande sammanhang bör även uppmärksammas frågan om dispositionen av beredskapsbaracker.

Det egentliga avvecklingsarbetet i här angiven bemärkelse har i viss utsträckning försenats på grund av rådande brist på arbetskraft och materiel samt av otillräcklig verkstadskapacitet. Materiel, som kommit till användning vid efterkrigsminsvepningen under 1946, kan heller icke hinna helt istånd-

sättas före den 1 juli 1947. Medel, som redan anvisats för innevarande budgetår inom ramen för ursprungligen beräknade kostnader för arbetena i fråga, ha därför av arméförvaltningen och marinförvaltningen ånyo äskats för nästa budgetår. Dessa äskanden uppgå till sammanlagt (3 650 000 + 3 985 000 =) 7 635 000 kronor. Jag förutsätter, att det skall vara möjligt att innevarande budgetår i större omfattning än som beräknats fullfölja återstående arbetsuppgifter. Jag räknar därför med 2 000 000 kronor för bestridande av dylika kvarstående utgifter samt erinrar, att under nästa budgetår uppkommande kostnader av detta slag helt motsvaras av minskningar i utgifterna å innevarande budgetårs avvecklingsanslag.

För fortsatt renoveringsarbete, utöver vad som tidigare beräknats, har tygavdelningen beräknat 7 850 000 kronor. Sakrevisionen har ansett, att medelsanvisningen kan begränsas till ett av tygavdelningen angivet lägre belopp om 5 750 000 kronor. Arméchefen har även med viss reservation godtagit detta lägre belopp. I beloppet ingår en post om 3 600 000 kronor för revidering av ammunition, vilket belopp avser att täcka utgifterna för de revideringsåtgärder inom ett belopp av 4 miljoner kronor, som Kungl. Maj:t bemyndigat arméförvaltningen att under innevarande budgetår vidtaga. Tygavdelningen har anfört, att begränsning av medelsanvisningen till det lägre beloppet skulle medföra, att vissa renoveringsarbeten måste bekostas av ordinarie underhållsanslag. För egen del vill jag framhålla, att gränsen mellan avvecklingsarbete och ordinarie underhåll måste vara svår att draga exakt, när det gäller istandsättning av materiel. Jag finner det därför berättigat, att för en stor del av de ytterligare renoveringsarbeten som tygavdelningen nu anmält anlitas ordinarie underhållsanslag och därå förefintliga behållningar. Jag räknar därför med att endast den revidering av ammunition, som påbörjats redan under innevarande budgetår, bekostas av avvecklingsanslag och upptager för detta ändamål det av tygavdelningen beräknade beloppet, 3 600 000 kronor.

För bestridande av expenser för arméförvaltningens intendenturavdelning torde särskilda medel icke behöva beräknas under avvecklingsanslaget. Där emot tillstyrker jag, att medel anvisas för bestridande av utgifter för det av beredskapen föranledda merarbete som fortfarande kvarstår inom försvarets civilförvaltning samt för värderingsnämnderna. Det för dessa ändamål äskade beloppet, 59 000 kronor, torde dock kunna begränsas till 50 000 kronor.

Även för socialbyrån komma att under nästa budgetår kvarstå vissa arbetsuppgifter, som föranledas av den förstärkta försvarsberedskapen eller verksamheten för dess avveckling. Därest riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag i propositionen 1947: 143 angående vissa ändringar i gällande bestämmelser angående värnpliktslån, kommer värnpliktslånenämndernas verksamhet att upphöra med utgången av juni 1947. Vissa kostnader för deras avvecklande torde dock böra beräknas. Likaså komma utgifter att föranledas av nuvarande bestämmelser angående särskilda övergångsförmåner till långtidsinkallad beredskapspersonal, även om rätten till dylika förmåner skulle komma att begränsas.

Vad beträffar frågan om statsbidrag för vissa felaktigt utbetalade familjebidrag synes mig fog förefinnas att, såsom socialbyrån hemställt och remiss-

myndigheterna tillstyrkt, utsträcka den tidsgräns för rätt till ersättning för oriktiga utbetalningar av familjebidrag och hemortslön som gäller i fall där felaktigt förfarande icke ligger vare sig militär myndighet eller kommun till last. Emellertid synes gränsen icke böra utsträckas längre än att ersättning kan utgå för utbetalning som skett före den 1 juli 1946. Även vid denna gränsdragning kommer ersättning att kunna utgivas för felaktiga utbetalningar i samband med övergången till 1946 års familjebidragsförordning. Denna trädde nämligen i kraft den 1 april 1946. Riksdagens medgivande torde böra inhämtas till denna ändring i grunderna för bestridande av kostnader för oriktigt utbetalade familjebidrag m. m. I likhet med vad som varit fallet innevarande budgetår räknar jag med att de under budgetåret 1947/48 uppkommande kostnaderna för statsbidrag för familjebidrag och hemortslön, som felaktigt utbetalats, skola bestridas från avvecklingsanslag. Socialbyrån har beräknat kostnaderna för återstående utbetalningar av dylikt statsbidrag till 475 000 kronor, varvid hänsyn tagits till den av byrån föreslagna utsträckningen av tidsgränsen för rätt till ersättning för oriktiga utbetalningar av familjebidrag. Från socialbyrån har jag under hand inhämtat, att det arbete, som sammanhänger med regleringen av ifrågavarande felaktiga utbetalningar, för byråns del beräknas vara slutfört senast vid utgången av nästa budgetår, under förutsättning att personal står till förfogande för ändamålet.

Jag tillstyrker således, att medel anvisas under avvecklingsanslag till de ändamål som socialbyrån angivit. Medelsbehovet, av socialbyrån beräknat till sammanlagt 547 000 kronor, torde kunna tillgodoses inom ramen för ett belopp av 525 000 kronor.

För egentlig avvecklingsverksamhet under budgetåret 1947/48 beräknar jag således (2 000 000 + 3 600 000 + 50 000 + 525 000 =) i runt tal 6 200 000 kronor.

De särskilda kostnaderna för förrådsvärden måste, såsom framgår av det föregående, ses i sitt samband med det i 1942 års försvarsbeslut ingående programmet för utbyggande och anordnande av fredsförråd för armén. Frågan om anordnande av dylika förråd underställdes riksdagen senast i propositionen 1946:121. Kostnaderna för programmets genomförande beräknades i denna proposition till 38 550 000 kronor. Vid anmälan av denna fråga anförde föredragande statsrådet, bland annat, att det vore av största vikt, att förrådsbyggnadsprogrammet skyndsamt genomfördes. Förrän erforderliga byggnader färdigstälts, syntes en fullständig avveckling av beredskapen icke möjlig, i det att förhyrda eller rekvirerade förrådslokaler i stor utsträckning måste bibehållas och personal utöver fredsstaterna bindas för förrådens skötsel. Det förutsattes därför, att från fortifikationsförvaltningens sida särskilda åtgärder komme att vidtagas för programmets realiserande på kort tid. Erforderliga byggnadsåtgärder syntes böra påbörjas redan under budgetåret 1945/46.

Av skilda orsaker har förrådsbyggnadsprogrammets genomförande dragit ut på tiden. Den främsta anledningen därtill har varit rådande läge på arbets-

marknaden och knappheten på byggnadsmateriel. Angelägenheten av att vid förrådsplaneringen i största utsträckning tillvarataga resultatet av pågående utredningar rörande förrådslokalernas ändamålsenliga anordnande m. m. har föranlett överarbetning i viss utsträckning av byggnadsprogrammet och därigenom i viss mån fördröjt dess genomförande. Enligt nu föreliggande planer, vilka uppgjorts under beaktande av meddelade riktlinjer för byggnadstillstånd för försvarets byggnadsverksamhet under de närmaste åren, skulle huvuddelen av förrådsarbetena utföras under kalenderåren 1947 och 1948. En stor del av förråden kommer dock enligt dessa planer att färdigställas först under 1949. I vad mån dessa planer kunna fullföljas är till väsentlig del beroende av möjligheterna att för denna byggnadsverksamhet avdela arbetskraft och materiel. Det är att märka, att de dryga kostnaderna för den provisoriska förrådsvården icke är den enda eller ens väsentligaste olägenheten vid en fördröjning av fredsförrådets anordnande. De i många fall otillfredsställande lagringsförhållandena i de provisoriska förråden innebära stora risker för försämring eller förstöring av dyrbar materiel, särskilt ammunition — såsom angavs i propositionen 1946: 121 uppgår värdet av den ammunition, som skall inrymmas i de slutliga fredsförråden, till inemot 500 miljoner kronor. Därtill kommer, att den provisoriska förrådslagringen i en del fall innebär risker ur säkerhetssynpunkt. Med hänsyn till det anförda finner jag det nödvändigt, att ifrågakvarande byggnadsarbeten fortfarande få förtur vid disposition av arbetskraft och materiel för byggnadsarbeten inom försvaret.

Sådant läget nu är blir det nödvändigt att räkna med särskilda kostnader för den provisoriska förrådsvården under minst två budgetår framåt. Chefen för armén har i samråd med sakrevisionen beräknat de löpande kostnaderna under nästa budgetår till 1 830 000 kronor och engångskostnaderna, för återställande av lokaler och mark samt för inflyttning i slutliga förråd, till 1 875 000 kronor. Dessa beräkningar anser jag mig kunna i stort sett godtaga. I årskostnaderna ingå även kostnader för drivmedel, för nästa budgetår beräknade till 115 000 kronor. Med hänsyn till svårigheterna att särskilja olika slag av utgifter för drivmedel torde sistnämnda kostnader böra bestridas från ordinarie fredsanslag, d. v. s. arméns övningsanslag, vilket på grund av sänkta drivmedelspriser under innevarande budgetår inrymmer vissa reservmedel. I löpande kostnader för nästa budgetår beräknar jag därför $(1\,830\,000 - 115\,000 =) 1\,715\,000$ kronor.

I engångskostnaderna ingå, med 75 000 kronor, utgifter för drivmedel, vilka av nyss anförda skäl böra bestridas från ordinarie riksstatsanslag. De återstående engångskostnaderna skulle därför uppgå till $(1\,875\,000 - 75\,000 =) 1\,800\,000$ kronor. Då det förutsattes, att under budgetåret 1947/48 endast omkring 10 % av de nya förråden kunna helt färdigställas, torde av nämnda kostnader allenast 180 000 kronor böra upptagas för nästa budgetår.

Medelsbehovet för de särskilda utgifterna för förrådsvård under nästa budgetår beräknar jag alltså till $(1\,715\,000 + 180\,000 =) 1\,895\,000$ kronor eller i runt tal 1 900 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag den 1 februari 1946 har statens sakrevision haft att följa arbetet med försvarsberedskapens avveckling. Sakrevisionens verksamhet på detta område har varit av stor betydelse och bland annat lett till ett påskyndande av avvecklingsarbetet och därmed till en begränsning av kostnaderna för detsamma. Jag förutsätter, att även den avvecklingsverksamhet som nu återstår skall i samma omfattning som hittills bedrivs under inseeende av sakrevisionen.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1945:386 medgav riksdagen (skrivelse nr 594) fortsatt disposition av vissa för beredskapsändamål anvisade medel. Enligt de grunder som i propositionen angivits skulle nämnda medel i stort sett få fortfarande disponeras för likvidering av redan utlagda materielbeställningar eller påbörjade arbeten. Besparingar å anslagsmedlen skulle tillföras budgetutjämningsfonden. Det beräknades, att budgetutjämningsfonden på detta sätt skulle, totalt för hela försvaret, tillföras omkring 90 miljoner kronor. Av budgetredovisningen för budgetåret 1945/46 framgår, att summan av överförda besparingar å täckningsanslag för vissa engångsutgifter uppgått till över 100 miljoner kronor redan under nämnda budgetår. Även under innevarande budgetår uppkomma emellertid besparingar som enligt bestämmelserna skola tillföras budgetutjämningsfonden.

Det i propositionen 1945:386 framlagda förslaget föregicks av en utredning av behovet av fortsatt disposition av de ifrågavarande beredskapsmedlen. Därvid kommo emellertid icke under bedömande de i det föregående berörda, ännu icke slutligt gäldade kostnaderna för under beredskapen beställd materiel, för vars anskaffande ursprungligen disponerats förskottsanslag till löpande utgifter. Om så skett, torde disponibla besparingar å de reservationsanslag, om vilka då var fråga, ha reserverats för täckning av dessa kvarstående utgifter. Jag anser mig därför böra nu förorda, att de ytterligare besparingar, som uppkomma å beredskapsanslag, må disponeras för bestridande av från beredskapstiden kvarstående utgifter för materielleveranser. Riksdagens medgivande härtill torde böra inhämtas. Medgivandet bör även omfatta disposition för ändamålet av de s. k. överskotts- och rabattmedel, som tillföras anslagen och vilka enligt bestämmelser, som prövats av riksdagen (propositionen 1944:275, punkten 5, riksdagens skrivelse nr 370), eljest skulle tillföras budgetutjämningsfonden.

De utgifter, om vilka här är fråga uppgå för tygavdelningen till omkring 20 miljoner kronor och för marinförvaltningen till omkring 7 miljoner kronor. Storleken av sistnämnda utgiftsbelopp är dock beroende av hur stor del av de redan för innevarande budgetår för ändamålet anvisade medlen, som tages i anspråk före budgetårets utgång. Närmare utredning har genom statens sakrevision företagits rörande möjligheterna att begränsa ifrågavarande utgifter. Utredningen har — såsom av handlingarna i ärendet framgår — givit vid handen, att utgifterna äro i huvudsak bundna genom träffade avtal eller av andra skäl och att ett inhiberande av ännu icke fullgjorda leveranser ej är att förorda.

I den mån de medel, som enligt vad nu anförts böra tagas i anspråk för bestridande av ifrågavarande kostnader, ej skulle förslå för ändamålet, torde överskjutande kostnader få avföras å avvecklingsanslag.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har bedömningen av frågan om dispositionen av under beredskapstiden anskaffade baracker erbjudit vissa svårigheter. För mig har en självklar utgångspunkt varit, att dessa baracker, som i stor utsträckning anskaffats för att provisoriskt tillgodose av beredskapen framkallade tillfälliga utrymmesbehov, icke böra överföras till försvarets fredsorganisation med mindre de inom denna fylla ett oomtvistligt behov, som icke kan på annat lämpligt sätt tillgodoses. Härför tala icke blott ekonomiska synpunkter — barackerna torde få antagas komma att på längre sikt draga jämförelsevis stora underhållskostnader — utan även angelägenheten av att dessa baracker i nuvarande bristläge kunna komma till användning för andra trängande ändamål, såsom samlingslokaler i föreningsverksamhet, civila förrådsändamål, i industriell verksamhet etc. För att ekonomiskt underlätta barackernas ianspråktagande för kulturella och andra liknande ändamål har riksdagen medgivit, att barackerna må försälas till rabatterade priser i vissa fall (jfr propositionen 1946:311, bilaga 4, punkt 2). Erfarenheten har visat, att efterfrågan på baracker för dylika ändamål liksom även för annan verksamhet är mycket stor. De utredningar som på mitt föranstaltande verkstälts ha därför inriktats på att möjliggöra en försäljning — med eller utan rabatter — av ifrågavarande baracker i alla de fall då försvarets egna behov icke i första hand böra täckas. Då barackbeståndet är omfattande och svårigheter föreligga att överblicka behovet för olika ändamål, har utredningen först successivt avsatt resultat. Av den lämnade redogörelsen framgår emellertid, att ett betydande antal baracker redan försålts och att ytterligare ett stort antal baracker kan framdeles säljas, när de icke längre erfordras såsom militära förråd. Dessa baracker, som alltså kunna disponeras för andra ändamål, uppgå till omkring hälften av det totala antalet under beredskapen anskaffade baracker. En ytterligare begränsning av det barackbestånd som bör bibehållas för försvarets behov synes mig emellertid böra eftersträvas. Härutinnan må anföras följande.

Arméchefens förslag till användning av baracker såsom förläggningsutrymme och dylikt under repetitionsövningarna bygger på förutsättningen, att arméns fredsorganisation utformas enligt visst av överbefälhavaren till försvarskommittén avgivet förslag. Vidare förutsättes, att utbildning av värnpliktiga under vissa tider av året skall bedrivas samtidigt för såväl till första tjänstgöring inkallade som för dem som ha att fullgöra första eller andra repetitionsövning. Enligt min mening kan för framtiden bindande beslut i fråga om disposition av baracker för ifrågavarande ändamål icke gärna fattas förrän statsmakterna tagit ställning till det förslag försvarskommittén må komma att framlägga. Ehuru jag i likhet med arméchefen finner det angeläget, att förbättrade betingelser för vinterutbildningens bedrivande beredas, är jag av i huvudsak samma skäl som nyss angivits beträffande förläggnings-

utrymme under repetitionsövningar icke beredd att i nuvarande läge, innan överblick vunnits över försvarets framtida organisation, taga slutlig ställning till frågan om anordnande av övningsläger för vinterutbildning m. m. Å andra sidan synes beslut icke nu böra fattas, som omöjliggör ett ändamålsenligt utnyttjande av det till buds stående barackbeståndet inom ramen av den framtida försvarsorganisationen. Från dessa utgångspunkter anser jag mig böra förutsätta, att här ifrågavarande baracker tills vidare, i avbidan på ställningstagande i angivna hänseenden, reserveras och i mån av behov utnyttjas för här avsedda ändamål. Vidare synes det lämpligt, att baracker användas för tillgodoseende tills vidare av det behov av ytterligare förlägningsutrymme vid vissa truppförband som hittills icke kunnat täckas därför att vissa i 1942 års försvarsbeslut förutsatta kasernbyggnader tills vidare uppskjutits. Härför erfordras, enligt vad jag inhämtat, flyttning av 18 baracker. Flyttnings- och istandsättningskostnaderna för dessa baracker ha uppskattats till 135 000 kronor. Jag förutsätter, att istandsättningskostnader för övriga här avsedda baracker i avbidan på slutligt ställningstagande i dispositionsfrågan skola i möjligaste mån kunna undvikas.

Vad av arméchefen anförts till stöd för förslaget om bibehållande eller komplettering av barackbeståndet vid de permanenta skjut- och övningsplatserna synes mig i stort sett bärande. Med hänsyn till önskvärheten av att de värnpliktigas utbildning i görligaste mån effektiviseras synes det mig angeläget att dessa skjut- och övningsplatser erhålla en tillfredsställande utrustning. I ett avseende är jag emellertid för närvarande icke beredd att nu förorda sagda förslag. Arméchefen har sålunda föreslagit förflyttning till en för Göteborgs luftvärnsskår avsedd skjutplats vid Ringenäs av 18 baracker till en kostnad av 141 000 kronor. Med denna flyttning synes böra anstå till dess ställning tagits till frågan om anordnandet av denna skjutplats. För genomförande av nu av mig förordade dispositioner med avseende å de permanenta skjut- och övningsplatserna kunna engångskostnaderna nu beräknas till $(84\,500 + 316\,300 - 141\,000 =)$ i runt tal 260 000 kronor.

Vad härefter angår de förslag, chefen för marinen framlagt i fråga om utnyttjande av marinens under beredskapen anskaffade baracker, möta uppenbarligen vid bedömandet vissa svårigheter med hänsyn till pågående överväganden beträffande den framtida marinorganisationen. Härtill kommer att frågan om utnyttjandet av marinens barackbestånd för förrådsändamål alltjämt är under utredning. Med hänsyn härtill synes med definitivt beslut beträffande utnyttjandet av marinens baracker böra anstå till dess klarare utgångspunkter föreligga för frågans bedömande. Med hänsyn till att det framlagda förslaget avser flyttning av endast ett fåtal baracker — inalles ett 20-tal av aktuella 1 435 baracker — finner jag mig emellertid böra förorda, att marinchefens förslag tills vidare godtages. I enlighet härmed skulle för marinens del komma att erfordras 165 700 kronor för bestridande av flyttningskostnader.

Vid bifall till vad av mig nu förordats uppkomma engångskostnader till ett belopp av $(135\,000 + 260\,000 =)$ 395 000 kronor för armén och omkring 165 000 kronor för marinen.

Vad beträffar sättet för bestridande av de med dispositionen av ifrågavarande baracker sammanhängande kostnaderna får jag erinra, att i årets statsverksproposition (bil. 6, punkterna 57 och 95) under anslagen till befästningars underhåll m. m. för armén och marinen beräknats medel för underhåll av baracker. Särskild medelsanvisning för ifrågakommande underhållskostnader är därför icke erforderlig.

För bestridande av förenämnda kostnader för iståndsättning och förflyttning av baracker för tillgodoseendet av arméns behov av förläggningsutrymmen m. m., 135 000 kronor, finnas jämväl medel tillgängliga. Dessa kostnader böra nämligen planenligt bestridas av medel som inom ramen för anslag för byggnadsverksamheten vid armén enligt 1942 års försvarsbeslut anvisats för barackbyggnader (jfr prop. 1943: 222). För övriga engångskostnader, sammanlagt (260 000 + 165 000 =) 425 000 kronor, stå några för dylika ändamål anvisade medel under anslag för försvarets normala fredsverksamhet icke till förfogande. Genom omdisposition av vissa andra förefintliga medel kan dock särskild medelsanvisning för här ifrågavarande ändamål undvikas. Jag får erinra, att i enlighet med vad som förutsatts i den förut berörda propositionen 1945: 386 behållningar å anslaget 1943/44 C 48 c Täckning av vissa engångsutgifter för fortifikatoriska anordningar m. m. reserverats för Kungl. Maj:ts disposition, att användas för vissa med befästningsanläggningar sammanhängande avvecklingsåtgärder. För dylika avvecklingsåtgärder, om vilka närmare utredning för närvarande pågår, beräknas komma att erfordras endast en mindre del av den till över 6 miljoner kronor uppgående behållningen å anslaget. Det synes lämpligt, att tillgängliga medel under anslaget få intill ett belopp av 425 000 kronor disponeras för här ifrågavarande ändamål.

Jag kan således icke tillstyrka av de militära myndigheterna framlagt förslag, att ifrågavarande engångskostnader skola bestridas av medel, som inflyta vid försäljning av övertaliga baracker. Dylika försäljningsmedel böra enligt min mening, liksom hittills, tillgodoföras för beredskapens avveckling avsedda anslag.

För flyttning av baracker, avsedda till permanenta förrådslokaler för armén, ha särskilda medel ej beräknats i den förut berörda propositionen 1946: 121. Kostnaderna hade av arméns fortifikationsförvaltning förutsatts skola bestridas av avvecklingsanslag. För detta ändamål har fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår äskat 405 000 kronor, motsvarande vad av ursprungligen för ändamålet beräknade medel som anses icke hinna förbrukas före utgången av innevarande budgetår. Det synes mig lämpligt, att även dessa kvarstående utgifter bestridas av behållningar å förenämnda anslag till Täckning av vissa engångsutgifter för fortifikatoriska anordningar m. m.

Till den av mig sålunda föreslagna omdispositionen av nämnda täckningsanslag synes riksdagens medgivande böra inhämtas. Därefter återstående behållning å anslaget torde efter Kungl. Maj:ts beprövande få överföras till budgetjämningsfonden.

Jag har i det föregående förklarat min avsikt vara att förorda försäljning

av ytterligare ett antal av de under beredskapen anskaffade barackerna. Frågan om formerna för försäljning av bland annat försvarets övertaliga baracker har, såsom i det föregående framhållits, tidigare underställt riksdagens prövning. Därvid förordades, att vissa organisationer eller sammanslutningar skulle vid köp av baracker få komma i åtnjutande av rabatt å i viss ordning fastställt försäljningspris. För täckandet av de rabatter som förväntades komma att beviljas i samband med då beslutad barackförsäljning anvisade riksdagen, med bifall till i propositionen framlagt förslag, visst reservationsanslag under femte huvudtiteln. Härvid förutsattes att samma rabattsystem skulle få användas vid försäljning framdeles av de omkring 2 200 baracker, som tills vidare skulle användas för förrådsändamål. Frågan om bestridandet av därmed förenade kostnader för rabatter avsågs skola i sinom tid underställas riksdagen. Försäljning av berörda 2 200 baracker torde emellertid på grund av dröjsmål med färdigställandet av för försvarets fredsbehov erforderliga förråd kunna ske först om ett eller annat år. Efter samråd med statsrådet Mossberg har jag ansett mig kunna utgå från att i huvudsak motsvarande rabattsystem bör tillämpas även vid försäljning av de baracker, som nu närmast skola avyttras, och att, sedan kännedom erhållits om storleken av de rabatter, som kunna komma att beviljas i samband härmed, förslag bör avlätas till riksdagen rörande anvisande av häremot svarande anslag.

De hittills anvisade anslagen å driftbudgeten till beredskapens avveckling ha betecknats såsom förslagsanslag. Skälen härtill ha varit svårigheterna att från början med någon säkerhet beräkna medelsbehovet för avvecklingsverksamheten och sedermera att bedöma, i vilken takt arbetena skulle hinna utföras. Ehuru återstående kostnader för avvecklingsarbetena nu låta sig angiva med större säkerhet, talar sistnämnda skäl för ett bibehållande även för nästa budgetår av beteckningen förslagsanslag för de utgifter som enligt det föregående hänföra sig till avvecklingsarbete i egentlig mening. Även under återstående del av innevarande budgetår kunna av olika skäl sådana förseningar i arbetet inträffa, att kostnader komma att i större omfattning än vad jag i det föregående förutsatt skjuta över till nästa budgetår. Efter utgången av budgetåret 1947/48 bör emellertid enligt min mening särskilt anslag för egentligt avvecklingsarbete i här angiven bemärkelse icke längre ifrågakomma.

De särskilda kostnaderna för förrådsvård böra lämpligen bestridas från ett maximerat anslag av reservationsanslags natur. Därest byggnadsarbetena försenas, kunna i så fall medel reserveras för användning under ett följande budgetår. Såsom framgår av det förut anförda, är det beträffande här ifrågavarande utgifter ofrånkomligt, att anslag anvisas även efter utgången av budgetåret 1947/48. Skulle arbetena kunna bedrivas i snabbare takt än vad jag här räknat med, torde erforderliga anslagsmedel få äskas på tilläggsstat.

Jag föreslår alltså, att av riksdagen äskas två skilda anslag för nästa budgetår för avveckling av beredskapen, nämligen ett reservationsanslag till vissa förråds kostnader av 1 900 000 kronor och ett förslagsanslag till övriga avvecklingsutgifter av 6 200 000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels å riksstatens fjärde huvudtitel under rubriken *Avveckling av beredskapen m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa

till *Vissa förräds-kostnader* ett *reservationsanslag* av 1 900 000 kronor samt

till *Övriga avvecklingsutgifter* ett *förslagsanslag* av 6 200 000 kronor;

dels godkänna av mig i det föregående angiven ändring i grunderna för bestridande av kostnader för oriktigt utbetalade familjebidrag m. m.;

dels medgiva, att förefintliga eller framdeles uppkommande besparingar å anslag, som under den förstärkta försvarsberedskapen anvisats för beredskapsändamål, må på sätt av mig i det föregående angivits disponeras för reglering av från beredskapstiden kvarstående utgifter för viss beredskapsmateriel;

dels ock medgiva, att förefintliga medel å det å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisade reservationsanslaget C 48 c Täckning av vissa engångsutgifter för fortifikatoriska anordningar m. m. må disponeras för vissa engångskostnader, föranledda av den av mig i det föregående tillstyrkta dispositionen av baracker intill ett belopp av 425 000 kronor samt för flyttning av baracker, avsedda till permanenta freds-förråd för armén.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kron-prinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Broberg.
